

Hebrejská Bible: Text a jeho dějiny

Milan Žonca, PhD
AHZ100003

Přivítání, technické informace

- **Moodle:** <https://dl1.cuni.cz/course/view.php?id=7504>, heslo: *tanach2025*
- **Atest:** zápočet, 4 kredity
 - pravidelná účast (max. 2 absence)
 - průběžné neklasifikované testy (alespoň 2 ze 3)
 - zápočtový test (alespoň 60 %)
- **Povinná četba**
 - Berlin, Adele, Marc Zvi Brettler, eds. *The Jewish Study Bible: Second Edition*. (Oxford: Oxford University Press, 2014), s. 1978–2021, 2035–2048, 2107–2207.
 - Coogan, Michael David, *The Old Testament: A Very Short Introduction* (Oxford; New York: Oxford University Press, 2008)
 - Finkelstein, Israel, Neil Asher Silberman, *Objevování Bible: svatá Písma Izraele ve světle moderní archeologie* (Jihlava: Ekon, 2007, 2010)
- **Konzultace:** podle domluvy e-mailem (milan.zonca@ff.cuni.cz)

Co je to Bible a proč ji číst?

*"Well, I really enjoyed it, and it definitely made me want to
read more by this author."*

Bible není kniha

"I'm calling it 'Genesis.' It's part of a five-book contract."

Bible není kniha

- $\tau\alpha\betaι\betaλία$ = knihy
- antologie spisů, které vznikaly v průběhu více než tisíce let
- různé žánry:
 - mytické a historické narativy
 - právní texty
 - rituální a kultické texty
 - prorocké texty (výstrahy a předpovědi)
 - lyrická a milostná poezie
 - přísloví a filosofické úvahy
 - žalozpěvy
- různé typy postav (často komplexní a ambivalentní)
- Bible promlouvá **různými hlasy**, které je někdy obtížné sladit

Co biblické knihy spojuje?

- společná východiska = **biblická myšlenka**
- **jeden** Bůh
- naprosto **transcendentní** (=mimo přírodu)
- v **kontaktu** s lidmi
- řídí **dějiny**
- Bible je **teologický dokument**

"Quit worrying about corroborating your sources—it's not as if anyone's going to take all this literally."

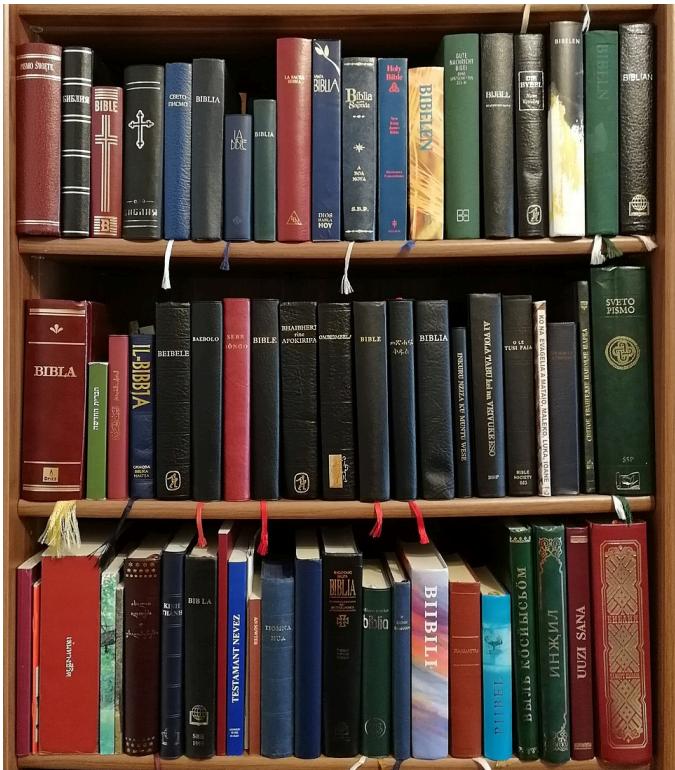
Jak číst Bibli?

- každé čtení potřebuje **předpoklady/východiska** a **interpretační pravidla**
- nehodnotíme, který je lepší/horší
- pluralita čtení: např. doslovny, alegorický/typologický, tropologický, anagogický význam ve středověké křesťanské exegesi; podobně *pšat*, *remez* (alegorický), *draš* (homiletický), *sod* (mystický) v židovské exegesi
- akademický kontext: přístup založený na **historicko-kritické metodě**

Historicko-kritická metoda

- Bible jako **historický** produkt
- **vybíráme**, co přijmout
(řec. κρίνω - vybírat, posuzovat, rozsuzovat)
- různé **vrstvy** a části textu
- není jediný akademický přístup

Která Bible je ta správná?

- **kánon** (z řec. "pravidlo") = seznam autoritativních spisů
- Starý x Nový Zákon
- **Hebrejská Bible**

Tradiční židovský kánon

TaNaCh/TeNaCh

- **Tóra** (5): pět knih Mojžíšových
- **Proroci** (8)
 - *Přední* (4): Joz, Sdc, Sam, Král
 - *Zadní* (4): Iz, Jr, Ez, Dvanáct menších proroků
- **Spisy** (11): Ž, Přís, Jb, Pís, Rut, Pláč, Kaz, Est, Dan, Ezd-Neh, Kronik/Paralipomenon
- definitivně uzavřen v 1. stol. n. l.

Kritéria

- hebrejština
- (domnělá) doba sepsání před 5. stol. př. n. l.

MS 2649
Bible: Leviticus. Egypt, late 2nd c.
The oldest MS of this part of the Bible

Křesťanský kánon

- založený na řeckém překladu Bible: **Septuaginta** (LXX)
- 1. pol. 3. stol. př. Kr.
- **deuterokanonické/apokryfní** texty (Tobiáš, Judita, Moudrost, Sírachovec, Baruch, 1 a 2 Makabejská)
- **přídavky** k Dn a Est
- **chronologická** struktura
 - *knihy historické*
 - *knihy poučné*
 - *knihy prorocké*
- 46 knih (protestantský kánon 39 knih)

Textové verze Bible

■ Masoretský text

- Aleppský kodex (kol. 920)
- Damašský kodex (10. stol.)
- Leningradský kodex (1008/09)

■ Svitky od Mrtvého moře

- obj. 1947
- od 3. stol. před Kr. do 1. stol. po Kr.
- téměř 1000 rukopisů a fragmentů
- všechny biblické knihy kromě Est

■ Septuaginta

- nejstarší fragmenty z 2. stol. po Kr., kompletní rkp. z 4. stol. po Kr.

